

Pla d'estudis 1992
Llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració

20875 - ANÀLISI DE CONFLICTES
(6 crèdits)

Professora: Laura Feliu

2n quadrimestre

Curs 1998/99

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTIQUES I DE SOCIOLOGIA

PROGRAMA ANÀLISI DE CONFLICTES

Professora Laura FELIU

Curs 1998-1999

L'objectiu del curs és analitzar el fenomen dels conflictes internacionals i les seves formes de gestió des d'una aproximació generalista. Entre tots els elements relacionats amb la conflictivitat internacional es farà èmfasi en les causes i processos que porten al desenvolupament de formes nocives de conflicte, especialment en la seva manifestació més destructiva: la guerra.

El programa que es presenta a continuació ha estat elaborat en base a una sèrie d'objectius:

- Emmarcar l'estudi de la conflictivitat dins el marc teòric de les Ciències Socials.
- Proveir de les eines d'anàlisi més adequades, i el suficientment àmplies i abastadores, pel seguiment i comprensió de tot tipus de conflictes (elaboració d'una pauta d'anàlisi dels conflictes).
- Incidir en el caràcter mutable de la realitat conflictual des d'una perspectiva que atorgui una certa perspectiva històrica i que al mateix temps situi l'estat de la qüestió als anys noranta.
- Emmarcar els conflictes internacionals d'especial actualitat o més propers dins del marc teòric proposat.
- Posar èmfasi en les vies de resolució de conflictes, intentant introduir aquelles que propugnen l'eradicació total de la guerra

BLOC I. NOCIONS BÀSIQUES I ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Tema 1. Les Ciències Socials i els conflictes internacionals

Els estudis sobre els conflictes internacionals i les seves relacions amb les Ciències Socials. Les tres imatges de K. Waltz i d'altres perspectives teòriques. Una aproximació interdisciplinari al comportament violent de l'individu. La violència col·lectiva. La violència i els factors sistèmics. (Col·laboració: Rafael Grasa)

Tema 2. Què és un conflicte?

Les definicions del concepte. Classificació general dels conflictes. Elements d'un conflicte (els vèrtex de la relació de conflicte: problema, actors, procés). Els conflictes segons l'ús de la violència armada (conflicte no violent, conflicte violent, conflicte armat i guerra).

Tema 3. La dinàmica dels conflictes

Actituds i percepcions dels actors. El comportament dels actors. Les possibles fases d'un conflicte. L'ampliació i escalada del conflicte. Espirals i cicles del conflicte. La internacionalització dels conflictes interns. Una proposta de pauta d'anàlisi dels conflictes.

Tema 4. Taxonomia dels conflictes armats

El concepte de conflicte armat. Tipologia de conflictes armats: els conflictes al voltant del govern i del territori. Un segon criteri de classificació: la intensitat dels conflictes armats. D'altres criteris (ubicació, parts, mitjans, etc.). El cas del terrorisme. Els conceptes d'estratègia, tàctica i logística.

Tema 5. El mapa canviant dels conflictes armats

Evolució històrica del fenomen del conflicte armat. Principals conflictes armats (1945-1989): trets característics. Mapa dels conflictes armats actuals (1990-1999). Estudi de cas: el tercer conflicte indoxinès.

Tema 6. Els conflictes i els factors ambientals

Els conflictes ambientals. L'ampliació del concepte de seguretat. L'agenda ambiental i les negociacions mediambientals globals. El cas dels conflictes hídrics. Un exemple de conflicte ambiental: La guerra del fútbol entre Honduras i El Salvador (1969)

Tema 7. Els conflictes i els factors ètnico-cultural i religiós

Significació i origen de concepte ètnia i d'altres relacionats (raça, poble, minoria, etc.). Problemàtiques que planteja l'ús del concepte. Les visions primordialistes vs. instrumentalistes o situacionistes. El terme "grup comunitari". Els conflictes ètnico-culturals i "civilitzacionals". Cas estudi: les minories religioses a l'espai ex-soviètic (Francesc Serra)

BLOC II ELS CONFLICTES INTERNACIONALS I L'ACCIÓ DE LA SOCIETAT INTERNACIONAL

Tema 8. El programa de pau de Nacions Unides: diplomàcia preventiva, establiment i manteniment de la pau

La diplomàcia tradicional i les noves formes d'acció. De la Societat de Nacions a l'Organització de les Nacions Unides. *Un Programa de pau* per la postguerra freda. El manteniment de la pau a través de les organitzacions regionals.

Tema 9. Prevenció, gestió i resolució de conflictes

El cost de la violència. Fases del procés dels conflictes: problemàtiques terminològiques. La prevenció de conflictes. La gestió i regulació de conflictes. La imposició de la pau. La resolució i transformació de conflictes.

Tema 10. Les negociacions

Les negociacions bilaterals i multilaterals. L'estrucció de les negociacions. Característiques del procés negociador. Condicions per a una negociació exitosa.

Tema 11. Actors terciaris, mediació i arbitratge

Aclariments conceptuals. Noves característiques de la mediació. La problemàtica de la neutralitat: les tipologies de mediadors. Funcions i impacte dels mediadors: la reconfiguració de l'estrucció de les negociacions. Pauta d'anàlisi de la mediació. L'arbitratge.

Tema 12. L'endemà del conflicte armat

L'escenari del conflicte després de la seva terminació: els resultats. La consolidació de la pau (el procés de reconciliació, la reconstrucció de les societats). El concepte de pau. Transformació dels conflictes i pau durable. Els intents d'eradicació de la guerra

SISTEMA D'avaluació

El sistema d'avaluació és continu i consistirà en un treball sobre un conflicte de qualsevol tipus amb transcendència internacional (violent o no violent)

Aquest treball constarà de dos blocs, a realitzar al llarg del curs:

1. Aplicació de la pauta d'anàlisi de conflictes presentada a classe. Termini de presentació: primer dia de classe després de les vacances de Setmana Santa. Aquesta part tindrà una extensió màxima de 8 pàgines (més notes finals i possibles annexes). Aquesta part serà realitzada en grups de fins quatre persones amb un seguiment a través de tutories.
2. Desenvolupament d'un aspecte molt concret del conflicte escollit i anàlisi de la seva incidència sobre el conflicte. Aquesta part és individual. Termini de presentació: final de curs. Per la seva elaboració és especialment important la consulta de materials primaris (premsa, discursos, resolucions d'organitzacions, etc.). Aquesta part tindrà una extensió màxima de 8 pàgines (més notes finals i annexes).

Hi ha la possibilitat d'escol·lir com a tema del treball tres conflictes de gran actualitat. L'elecció d'aquests casos comporta la seva exposició oral per part dels respectius grups a final de curs.

Igualment es tindrà en compte la participació a les classes i als diferents tallers que tindran lloc al llarg del curs.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- AZAR, E. E.; BURTON, J. W. (eds.), *International Conflict Resolution: Theory and Practice*, Sussex, Boulder, Wheasheaf: Lynne Rienner, 1986.
- BROWN, M. E. (ed.), *Ethnic Conflict and International Security*, Princeton, Princeton University Press, 1993.
- BROWN, S., *The Causes and Prevention of War*, Nueva York, St. Martin's Press, 1994.
(CC.SS)
- BURTON, J.; DUKES, F. (ed.), *Conflict: Readings in Management & Resolution*, Londres, Macmillan, 1990.
- BURTON, J. W., *Conflict: Resolution and Prevention*, Nova York, St. Martin's Press, 1990
(CC.SS)
- CAMILLERI, J. A.; FALK, J., *The end of sovereignty?: The politics of a shrinking and fragmenting world*, Aldershot, Edward Elgar, 1992. (CC.SS)
- CENTRO DE INVESTIGACIÓN PARA LA PAZ, *Anuario CIP 19-*, Madrid, Icaria, 19-.
(CC.SS, CC.CC)
- FISAS, V., *Cultura de paz y gestión de conflictos*, Barcelona, París: Icaria: UNESCO, 1998.
- GOERTZ, G.; DIEHL, P. F., *Territorial changes and international conflict: studies in international conflict*, London, Routledge, 1992.
- GOTTLIEB, G., *Nation against state: new approaches to ethnic conflicts and the decline of sovereignty*, Nueva York, Council on Foreign Relations Press, 1993.
- GURR, T., *Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts*, Washington, DC, United States Institute of Peace Press, 1993. (CC.SS)
- GURR, T.; HARFF, B., *Ethnic Conflict and World Politics*, Boulder, CO, Westview Press, 1994.
- HOLSTI, K. J., *Peace and War: Armed Conflicts and International order, 1648-1989*, Cambridge, Cambridge University Press, 1991. (P)
- HOLSTI, K. J., *The state, war, and the state of war*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996. (P)
- MATTHEWS, R. O.; RUBINOFF, A. G.; SETEIN, J. G. (eds.), *International Conflict and Conflict Management: Readings in World Politics*, Ontario, Prentice-Hall, 1988.
(CC.SS)
- MITCHELL, C. R., *The structure of International Conflict*, Nueva York, St. Martin's Press, 1989. (CC.SS)
- NICHOLSON, M., *Rationality and the Analysis of International Conflict*, Cambridge, Cambridge University Press, 1992. (P)
- PRINCEN, T., *Intermediaries in International Conflict*, Princeton, Princeton University Press, 1992. (CC.SS)
- RICE, E., *Wars of the Third Kind: Conflict in Underdeveloped Countries*, Berkeley, University of California Press, 1988.
- RYAN, S., *Ethnic Conflict and International Relations*, Aldershot, Darmouth, 1990. (CC.SS)
- SANDOLE, D. J. D.; MERWE, H. v. d. (eds.), *Conflict Resolution Theory and Practice: Integration and Application*, Manchester, Nueva York, Manchester University Press, 1993. (CC.SS)
- SILVA, K. M. d.; MAY, R. J. (eds.), *Internationalization of Ethnic Conflict*, Londres, Pinter, 1991. (CC.SS)
- SINGER, M.; WILDAVSKY, A., *The Real World Order: Zones of Peace / Zones of Turmoil*, Chatham, N.J., Chatham House, 1993. (CC.SS)

- SIPRI, *SIPRI Yearbook: World armaments and disarmament*, 19-, Oxford, Oxford University Press, 19-. (CC.SS, darrer el del 1994) (CIDOB)
- VÄYRYNEN, R. (ed.), *New Directions in Conflict Theory: Conflict Resolution and Conflict Transformation*, Londres, etc., Sage, 1991. (CC.SS)

Principals publicacions periòdiques

El conjunt de publicacions periòdiques de Relacions Internacionals fan referència tant a aspectes teòrics de l'anàlisi de conflictes com a l'estudi de casos concrets. Com a principals publicacions especialitzades en el tema dels conflictes internacionals destaquem:

- *Cooperation and Conflict: Nordic Journal of International Studies*. Oslo. Nordic Cooperation Committee for International Politics, 1965- . Trimestral (CC.SS)
- *International Conciliation*. Carnegie Endowment for International Peace (Washington). 1907-1972 (ja no surt) (CC.CC)
- *International Security*. Center for Science and International Affairs. Harvard University. 1976- . Trimestral (CC.SS). Control i ús d'ela força des del punt de vista polític
- *Journal of Conflict Resolution: Research on war and peace between and within nations*. 1957- . Aproximació interdisciplinari a les causes, previsió i resolució de conflictes, tant interpersonals, domèstics, com internacionals.
- *Journal of Peace Research: an interdisciplinary and international quarterly of scholarly work in peace research*. International Peace Research Institute. Oslo. 1964- . Bimensual. Recerca per la pau. Causes i solucions dels conflictes. Aproximació interdisciplinari.
- *Low Intensity Conflict and Law Enforcement*. 1992- . quatrimestral. Essex. Tracta qüestions de dret, militars i de seguretat dels conflictes armats.
- *Military Review*. US Army Command and General Staff College. Alguns números al Centre Borja
- *Negotiation Journal: on the process of dispute settlement*. 1985- . Aproximació des de la Ciència Política i les Relacions Internacionals.
- *Papeles para la Paz/ Papeles: cuestiones internacionales* 94- . Centro de investigación para la paz (CIP). Trimestral (CC.SS)
- *Tiempo de paz*. Paz y Libertad (Madrid), 1984- . Trimestral (CC.SS)

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA PER TEMES

BLOC I. NOCIONS BÀSIQUES

Tema 1. Les Ciències Socials i els conflictes internacionals

- BROWN, S., *The Causes and Prevention of War*, Nueva York, St. Martin's Press, 1994. Part I (caps. 1-7).
- BULL, H., *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*, Londres, Macmillan, 1977.
- CAMILLERI, J. A.; FALK, J., *The end of sovereignty?: The politics of a shrinking and fragmenting world*, Aldershot, Edward Elgar, 1992.
- COULOMBIS, T. A.; WOLFE, J. H., *Introduction to International Relations: Power and Justice*, Englewood Cliffs, Prentice-Hall International, 1990.
- DOUGHERTY, J. E.; PFALTZGRAFF, R. L., *Contending Theories of International Relations: A Comprehensive Survey*, Nueva York, Harper Collins, 1990.
- GANTZEL, K. J., "Another Approach to a Theory on the Causes of International War", *Journal of Peace Research*, n.º 1, 1981, pp.39-50.
- GENOVÉS, S., "Social and cultural sources of violence" en *From a Culture of violence to a Culture of Peace*, París, UNESCO, 1996, pp.93-102.
- HASSNER, P., "Beyond the three traditions: the philosophy of war and peace in historical perspective", *International Affairs*, vol. 70, n.º 4, 1994, pp.737-756.
- HOLSTI, O. R., "Cognitive Dynamics and the Image of the Enemy", *Journal of International Affairs*, n.º 21, 1967, pp.16-39.
- JACKSON, R. H., *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990.
- JANIS, I. L.; MANN, L., *Decision Making: A Psychological Analysis of Conflict, Choice and Commitment*, Nueva York, Free Press, 1977.
- JERVIS, R., *Perception and Misperception in International Politics*, Princeton, NJ, PUP, 1976.
- KEOHANE, R. O., *Instituciones Internacionales y poder estatal: Ensayos sobre teoría de las relaciones internacionales*, Buenos Aires, GEL, 1993.
- MORGENTHAU, H., *Política entre las naciones: la lucha por el poder y la paz*, Buenos Aires, GEL, 1986.
- ROJAS MARCOS, L., *Las semillas de la violencia*, Espasa Calpe, 1995.
- RYBKN, Y., "Modern International Relations in the Light of the Marxist-Leninist Theory on War and peace", *International Affairs*, n.º 5, 1983, pp.32-39.
- SPILLMANN, K. R.; SPILLMANN, K., "La imagen del enemigo y la escalada de los conflictos", *Revista Internacional de Ciencias Sociales*, n.º 127, Març 1991, pp.59-80.
- STOESSINGER, J., *Why Nations Go to War*, Nueva York, St Martin's, 1993.
- UNESCO, *La violencia y sus causas*, UNESCO, 1981.
- WALTZ, K. N., *Man, the State and War: A Theoretical Analysis*, Nueva York, Columbia University Press, 1954.
- WALTZ, K. N., *Teoría de la Política Mundial*, Buenos Aires, GEL, 1988.

Tema 2. Què és un conflicte? i Tema 3. La dinàmica dels conflictes

- BUENO DE MESQUITA, B., "Theories of International Conflict: An Analysis and an Appraisal" en GURR, T. R. (ed.) *Handbook of Political Conflict: Theory and Research Conflicts*, Nueva York, Londres, The Free Press: Collier Macmillan, 1980, pp.361-398.
- GALTUNG, J., *Peace by Peaceful Means*, Londres, Sage: PRIO, 1996.
- GALTUNG, J., "Violence, Peace and Peace Research", *Journal of Peace Research*, vol. 3, 1969, pp.167-192.
- GRASA, R., *Los conflictos armados y la política internacional. Tema preparat per als aspirants a l'Escola Diplomática*, 1997.
- HOLSTI, K. J., "The Interaction of States: Conflict and Conflict Resolution" en HOLSTI, K. J. *International Politics: A Framework for Analysis*, Londres, Prentice-Hall, 1992, pp.348-380.
- MITCHELL, C. R., *The structure of International Conflict*, Nueva York, St. Martin's Press, 1989.
- NICHOLSON, M., *Rationality and the Analysis of International Conflict*, Cambridge, Cambridge University

Press.

- PREMDAS, R., "Internationalization of Ethnic Conflict: Some Theoretical Explanations" en SILVA, K. M. d.; MAY, R. J. (eds.) *Internationalization of Ethnic Conflict*, Londres, Pinter, 1991, pp.10-25.
STOHL, M., "The Nexus of Civil and International Conflict" en GURR, T. R. (ed.) *Handbook of Political Conflict: Theory and Research Conflicts*, Nueva York, Londres, The Free Press: Collier Macmillan, 1980, pp.297-330.

Tema 4. Taxonomia dels conflictes armats

- BANKS, M. (ed.), *Conflict in World Society: A New Perspective on International Relations*, Brighton, Wheatsheaf Books, 1984.
BREMER, S.; et al., *The Scientific Study of War*, Nueva York, Learning Resources in International Studies, 1975.
BRODIE, B., *War and Politics*, Sydney, Cassell, 1973.
BROWN, S., *The Causes and Prevention of War*, Nueva York, St. Martin's Press, 1994.
JANKE, P., *Guerrilla and Terrorist Organisations: A World Directory and Bibliography*, Hemel Hempstead, Harvester, 1983.
KOCS, S. A., "Territorial disputes and interestate war, 1945-1987", *Journal of Politics*, vol. 57, n.º 1, febrer 1995, pp.159- 175.
MATTHEWS, R. O.; RUBINOFF, A. G.; STEIN, J. G. (eds.), *International Conflict and Conflict Management: Readings in World Politics*, Ontario, Prentice-Hall, 1988.
Revolutionary and Dissident Movements: An International Guide, Harlow, Essex, Longman Current Affairs, 1991.
SERVIER, J., *Le terrorisme*, París, PUF, 1979.
SLATER, R. O.; STOHL, M. (eds.), *Current Perspectives on International terrorism*, Hounds-mills, Londres, Macmillan, 1988.
Terrorism and International Order/ Lawrence Freedman, Christopher Hill, et al., Londres, etc., Routledge: Kegan Paul, 1986.
VASQUEZ, J., *The War Puzzle*, Cambridge, CUP, 1993.
WALLENSTEEN, P.; AXELL, K., "Conflict resolution and the End of the Cold War, 1989-1993", *Journal of Conflict Resolution*, vol. 31, n.º 3, 1994, pp.333-349.

Tema 5. El mapa canviant dels conflictes armats

- CENTRO DE INVESTIGACIÓN PARA LA PAZ, *Anuario CIP* 19-, Madrid, Icaria, 19-.
HAUCHLER, I.; KENNEDY, P. (eds.), *Global Trends: The World Almanac of development and peace, A development and Peace Foundation Book*, Nueva York, Continuum, 1994.
HOLSTI, K. J., *Peace and War: Armed Conflicts and International Order, 1648-1989*, Cambridge, Cambridge University Press, 1994.
HOLSTI, K. J., *The state, war, and the state of war*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
PALOU, J., *Indoxina, 1975-1995: del conflicte armat a la cooperació regional*, Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya: Centre d'Estudis sobre la pau i el desarmament (UAB), 1997.
SINGER, M.; WILDAVSKY, A., *The Real World Order: Zones of Peace / Zones of Turmoil*, Chatham, N.J., Chatham House, 1993.
SIPRI, *SIPRI Yearbook*, 19-, Oxford, Oxford University Press, 19-.

Tema 6. Els conflictes i els factors ambientals

- AF ORNÄS, A.; SALIH, M. A. M., *Ecology and politics: Environmental stress in Africa*, Motala, Scandinavian Institute of African Studies, 1989.
BÄCHLER, G., "Desertización y conflicto: La Marginación de la pobreza y los conflictos ecológicos", *Ecología Política*, n.º 8, 1995, pp.55-84.
BERSCHONER, N., "Water and instability in the Middle East", *Adelphi Papers*, n.º 273, 1992/1993.
GHEE, L. T.; VALENCIA, M. (comp.), *Conflict over natural resources in South-East Asia and the Pacific*, Singapur, United Nations University Press: Oxford University Press, 1990.
HASSAN, S., "Environmental issues and security in South Asia", *Adelphi Papers*, n.º 262, 1991.

- HOMER-DIXON, T., "Environmental scarcities and violent conflict. Evidence from cases", *International Security*, vol. 19, n.º 1, 1994, pp. 76-116.
- HOMER-DIXON, T. E., "La escasez medioambiental, la violencia masiva y los límites del ingenio" en CENTRO DE INVESTIGACIÓN PARA LA PAZ, *Anuario CIP 1997*, Madrid, Icaria, 1997.
- KÄKÖNEN, J.(comp.), *Perspectives on environmental conflict and international Politics*, Londres, Nueva York, Pinter, 1992.
- SCHRIJNER, N., "International organization for environmental security", *Bulletin of peace proposals*, vol. 20, n.º 2, 1989, pp.115-122.
- STARR, J.; STOLL, D. (comp.), *The politics of scarcity: Water in the Middle East*, Boulder, Westview, 1988.
- WESTING, A. (comp.), *Comprehensive security for the Baltic: and environmental approach*, Londres, Sage, 1989.
- YOUNG, O., *International cooperation: Building regimes for natural resources and the environment*, Ithaca, Londres, Cornell University Press, 1989.

Tema 7. Els conflictes i els factors ètnico-cultural i religiós

- BOUCHER, J.; LANDIS, D.; CLARK, K. A. (eds.), *Ethnic Conflict: International Perspectives*, Londres, Sage Publications, 1987.
- CLÉVENOT, M. (dir.), *L'État des religions dans le monde*, París, La Découverte: Le Cerf, 1987.
- GOTTLIEB, G., *Nation against state: new approaches to ethnic conflicts and the decline of sovereignty*, Nueva York, Council on Foreign Relations Press, 1993.
- GURR, T., *Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts*, Washington, DC, United States Institute of Peace Press, 1993.
- GURR, T.; HARFF, B., *Ethnic Conflict and World Politics*, Boulder, CO, Westview Press, 1994.
- HALPERIN, M. H.; SCHEFFER, D. J.; SMALL, P. L., *Self- Determination in the New World Order*, Washington, DC, Carnegie Endowment for International Peace, 1992.
- HERACLIDES, A., *The Self-Determination of Minorities in International Politics*, Londres, Frank Cass, 1991.
- HOROWITZ, D., *Ethnic Groups in Conflict*, Berkeley, CA, University of California Press, 1985.
- JUERGENSMEYER, M., *The New Cold War? Religious Nationalism Confronts the Secular State*, Berkeley, University of California Press, 1993.
- MIDLARSKY, M. (eds.), *The Internationalization of Communal Strife*, Londres, Nueva York, Routledge, 1992.
- MINORITY RIGHTS GROUP, *World Directory of Minorities*, Chicago, Londres, St. James Press, 19-
- MOYNIHAN, D., *Pandemonium: Ethnicity in International Politics*, Oxford, Oxford University Press, 1993.
- RYAN, S., *Ethnic Conflict and International Relations*, Aldershot, Dartmouth, 1990.
- RIGGS, F. W., *Ethnicity, Nationalism, Race, Minority: A Semantic/ Onomantic Exercise*, Honolulu, Department of Political Science. University of Hawaii, 1991.
- SHIELS, F. (ed.), *Ethnic Separatism and World Politics*, Lanham, University Press of America, 1984.
- SILVA, K. M. d.; MAY, R. J. (eds.), *Internationalization of Ethnic Conflict*, Londres, Pinter, 1991.
- SUHRKE, A.; NOBLE, L. G. (eds.), *Ethnic Conflict in International Relations*, Nueva York, Praeger, 1977.

BLOC II

ELS CONFLICTES INTERNACIONALS I L'ACCIÓ DE LA SOCIETAT INTERNACIONAL

Tema 8. El programa de pau de Nacions Unides: diplomàcia preventiva, establiment i manteniment de la pau

- BADÍA MARTÍ, A., *El arreglo pacífico de controversias en la Organización de Naciones Unidas*, Barcelona, 1994.
- BARSTON, R. P., *Modern Diplomacy*, Nueva York, Longman, 1997.
- BERMAN, M. R.; JOHNSON, J. E. (eds.), *Unofficial Diplomats*, Nueva York, Columbia University Press, 1977.
- BERRIDGE, G. R., *Return to the UN: UN Diplomacy in Regional Conflicts*, Houndsills, Macmillan, 1991.

- FALK, R. A.; KIM, S. S.; MENDLOVITZ, S. H. (eds.), *The United Nations and a Just World Order*, Boulder, Col., Westview Press, 1991.
- FISAS, V., *Caos i Pau*, Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya, 1993.
- HAAS, E. B., "Regime Decay: Conflict Management and International Organizations, 1945-1981", *International organization*, n.º 37, primavera 1983, pp.189-256.
- HOLSTI, K. J., "The Interaction of States: Conflict and Conflict Resolution" en HOLSTI, K. J. *International Politics: A Framework for Analysis*, Londres, Prentice-Hall, 1992, pp.348-380.
- McDONALD, J. W., "International Conference diplomacy: Four principles" en SANDOLE, D. J. D.; MERWE, H. v. d. (eds.) *Conflict Resolution Theory and Practice: Integration and Application*, Manchester, Nueva York, Manchester University Press, 1993, pp.248-260.
- MCDONALD, J. W.; BENDAHMANE, D. B. (eds.), *Conflict Resolution: Track two diplomacy*, Washington, DC, Foreign Service Institute, 1987.
- NICOLSON, H., *Diplomacy*, Londres, Oxford University Press, 1950.
- RAMSBOTHAM, O.; WOODHOUSE, T., *Humanitarian Intervention in Contemporary Conflict: A Reconceptualization*, Cambridge, Polity Press, 1996.

Tema 9. Prevenció, gestió i resolució de conflictes i Tema 10. Les negociacions

- AZAR, E. E.; BURTON, J. W. (eds.), *International Conflict Resolution: Theory and Practice*, Sussex, Boulder, Wheashead: Lynne Rienner, 1986.
- BROWN, S., *The Causes and Prevention of War*, Nueva York, St. Martin's Press, 1994.
- BURTON, J. W., *Conflict: Resolutions and Prevention*, Londres, Macmillan, 1990.
- CRANA, M., *The true cost of conflict*, Londres, Earthscan, 1994.
- FAURE, G. O.; RUBIN, J. Z. (eds.), *Culture and Negotiation: the resolution of water disputes*, Newbury Park, etc., Sage, 1993.
- FISAS, V., "Los mecanismos de prevención de conflictos" en *Convulsión y violencia en el mundo*, Zaragoza, Seminario de investigación para la paz, 1993-1994, pp.113-127.
- GROOM, A. J. R., "¡Sin compromisos! La resolución de problemas desde un punto de vista teórico", *Revista Internacional de Ciencias Sociales*, n.º 127, març 1991, pp.81-92.
- HOLSTI, K. J., "Resolving International Conflicts: A Taxonomy of Behavior and Some Figures on Procedures", *Journal of Conflict Resolution*, n.º 10, 1996, pp.277-296.
- ILKÉ, F. C., *How Nations Negotiate*, Nueva York, Harper & Row, 1964.
- LOCKHARD, C., *Bargaining in International Conflicts*, Nueva York, Columbia University Press, 1979.
- LUND, M., *Preventing violent conflicts: A strategy for preventive diplomacy*, Washington, United States Institute of Peace Process, 1996.
- MATTHEWS, R. O.; RUBINOFF, A. G.; STEIN, J. G. (eds.), *International Conflict and Conflict Management: Readings in World Politics*, Ontario, Prentice-Hall, 1988.
- MITCHELL, C. R., *The structure of International Conflict*, Nueva York, St. Martin's Press, 1989.
- OSGOOD, C. E., *An Alternative to War or Surrender*, Urbana, Ill., University of Illinois Press, 1962.
- SNYDER, G.; DIESING, P., *Conflict Among Nations: Bargaining, Decision Making, and System Structure in International Crises*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 1977.
- STEPHENSON, C. M., *Alternative Methods for International Security*, Washington, DC, University Press of America, 1982.
- THAKUR, R. (ed.), *International Conflict Resolution*, Otago, Nova Zelanda; Boulder; University of Otago Press: Westview, 1988.
- VÄYRYNEN, R., *New Directions in Conflict Theory: Conflict Resolution and Conflict Transformation*, Londres, etc., Sage, 1991.
- ZARTMAN, W., "Conflict resolution: Prevention, Management and Resolution" en DENG, F.; ZARTMAN, W. (eds.) *Conflict resolution in Africa*, Washington, DC, The Brookings Institution, 1991, pp.299-319.
- ZARTMAN, W. I. (ed.), *The Negotiation Process: Theories and Applications*, Beverly Hills, Calif., Sage Publications, 1977.

Tema 11. Actors terciaris, mediació i arbitratge

- BERCOVITCH, J., *Social Conflicts and Third Parties: Strategies of Conflict Resolution*, Boulder, Co, Westview Press, 1984.
- BERCOVITCH, J.; RUBIN, J. (eds.), *Mediation in International Relations: Multiple Approaches to Conflict*

- Management*, Hounds Mills, Macmillan Press, 1992.
- CURLE, A., *In the Middle: Non-Official Mediation in Violent Situation*, Nueva York, St. Martin's Press, 1986.
- FISHER, R.; URY, W., *International mediation: A Working Guide*, Nueva York, International Peace Academy, 1978.
- KOLB, D. M., *The Mediators*, Cambridge, Mass, MIT Press, 1983.
- PRINCEN, T., *Intermediaries in International Conflict*, Princeton, N.J., Princeton University Press, 1992.
- RAIFFA, H., *The Art and Science of Negotiation*, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 1982.
- "Special Issue on International Mediation", *Journal of Peace Research*, vol. 28, n.º 1, febrero 1991.
- TOUVAL, S.; ZARTMAN, W. e.), *International Mediation in Theory and Practice*, Boulder, Col, Westview Press, 1985.
- YOUNG, O. R., *The Intermediaries: Third Parties in International Crises*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 1967.

Tema 12. L'endemà del conflicte armat

- BEJARANO, J. A., *Una agenda para la paz*, TM Ediciones, 1995.
- BERDAL, M. R., "Disarmament and demobilisation After Civil Wars", *Adelphi Paper*, n.º 303, 1996.
- COSER, L. A., "The Termination of Conflict", *Journal of Conflict Resolution*, n.º 5, 1961, pp.347-353.
- COT, J. P., *International Conciliation*, Londres, Europa Publications, 1968.
- FISAS, V., *Alternativas de defensa y cultura de paz*, Fundamentos, 1994.
- GALTUNG, J., *Peace by Peaceful Means*, Sage, 1996.
- LACAYO, F. J., *Culture of Peace*, El Salvador, UNESCO, 1995.
- LEDERACH, J. P., *Construyendo la paz: reconciliación sostenible en sociedades divididas*, Bogotá, Justpaz, 1997.
- MARTÍNEZ GUZMÁN, V., *Teoría de la paz*, Nau Llibres, 1995.
- MITCHELL, C. R., "Cómo poner fin a guerras y conflictos: decisiones, racionalidad y trampas", *Revista Internacional de Ciencias Sociales*, n.º 127, Març 1991, pp.35-58.
- RANDLE, R. F., *A Study of Peacemaking and the Structure of Peace Settlements*, Nueva York, Free Press, 1973.
- SEMINARIO DE EDUCACIÓN PARA LA PAZ, *Educar para la Paz*, Madrid, Los Libros de la Catarata, 1994.
- SMOKE, R.; HARMAN, W., *Paths to Peace: Exploring the Feasibility of Sustainable Peace*, Boulder, Londres, Westview, 1987.
- STEIN, J. G., "Detection and Defection: Security 'Regimes' and the Management of International Conflict", *International Journal*, n.º 40, tardor 1985, pp.599-627.
- UNESCO, *From a Culture of violence to a culture of Peace*, UNESCO, 1996.
- UNESCO. Culture of Peace Programme, *UNESCO and Culture of Peace*, UNESCO, 1995.
- VAN CREVELD, M., *The Transformation of War*, Nueva York, The Free Press, 1991.
- VÄYRYNEN, R., *New Directions in Conflict Theory: Conflict Resolution and Conflict Transformation*, Londres, etc., Sage, 1991.
- WALLENSTEEN, P.; SOLLENBERG, M., "Armed Conflicts, Conflict Termination and Peace Agreements, 1989-96", *Journal of Peace Research*, vol. 34, n.º 3, 1997, pp.339-358.